

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA MATEMATIKAGA OID
MASALALARNI QIZIQARLI O'YINLAR ASOSIDA O'RGATISH
METODIKASI**

Xamroyeva Guzal Xuroz qizi

TOSHKENT KIMYO XALQARO UNIVERSITETI

SAMARQAND filiali Boshlang'ich ta'lim nazariyasi

2-kurs magistranti

mahfuzaomonullayeva@gmail.com

***Annotatsiya:** boshlang'ich ta'limda matematikani o'rgatish o'quvchilarning umumiy intellektual rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Matematikaga oid masalalarni o'rgatishda an'anaviy usullar o'rinli bo'lsa-da, ularni qiziqarli o'yinlar asosida o'rgatish, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash va qiziqishini oshirish uchun samarali metod hisoblanadi. O'yinlar yordamida o'qitish o'quvchilarda matematik fikrlashni rivojlantiradi, muammoni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradi va matematikaga nisbatan ijobiy munosabatni uyg'otadi. Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda matematikaga oid masalalarni o'yinlar orqali o'rgatish metodikasi haqida so'z boradi.*

***Kalit so'zlar:** boshlang'ich ta'lim, matematikaga oid masalalar, o'yinlar asosida o'rganish, ko'paytirish jadvali, didaktik o'yinlar, suhbat-munozara, faoliyatga asoslangan o'quv metodikasi (FSMU), jamoaviy ish, muammolarni hal qilish, matematik fikrlash, o'quvchilarning faolligi.*

**METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICAL PROBLEMS
IN PRIMARY EDUCATION THROUGH ENGAGING GAMES**

Khamroyeva Guzal Khuroz qizi

Tashkent International University of Chemistry

Samarkand Branch

Master's Student in Theory of Primary Education, 2nd Year

mahfuzaomonullayeva@gmail.com

Annotation: *teaching mathematics in primary education has a significant impact on students' overall intellectual development. While traditional methods are appropriate for teaching mathematical problems, using engaging games as a teaching approach is an effective method to ensure active student participation and enhance their interest. Teaching through games develops mathematical thinking, fosters problem-solving skills, and cultivates a positive attitude toward mathematics. This article discusses the methodology of teaching mathematical problems in primary education through games.*

Keywords: *Primary education, mathematical problems, game-based learning, multiplication table, didactic games, discussion-debate, activity-based learning methodology (ABLM), collaborative work, problem-solving, mathematical thinking, student engagement.*

МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИМ ЗАДАЧАМ В НАЧАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ НА ОСНОВЕ ИНТЕРЕСНЫХ ИГР

Хамроева Гузаль Хуроз кизи

Ташкентский Международный Университет Химии

Самаркандский филиал

Магистрант 2-го курса по теории начального образования

mahfuzaomonullayeva@gmail.com

Аннотация: *обучение математике в начальном образовании оказывает значительное влияние на общий интеллектуальный развитие учащихся. Хотя традиционные методы преподавания математических*

задач являются уместными, использование увлекательных игр как метода обучения считается эффективным способом обеспечения активного участия учащихся и повышения их интереса. Обучение с помощью игр развивает математическое мышление, формирует навыки решения проблем и воспитывает положительное отношение к математике. В данной статье рассматривается методика обучения математическим задачам в начальном образовании с использованием игр.

Ключевые слова: начальное образование, математические задачи, обучение на основе игр, таблица умножения, дидактические игры, дискуссия-дебаты, учебная методика, основанная на деятельности (ФОУМ), командная работа, решение проблем, математическое мышление, активность учащихся.

KIRISH

Ta'lim jarayoni doimiy rivojlanish va yangilanishni talab qiladi. Bugungi kunda pedagoglar oldida turgan muhim vazifalardan biri — ta'lim jarayonini qiziqarli, interfaol va samarali qilishdir. Shu maqsadda zamonaviy ta'lim texnologiyalari va innovatsion yondashuvlar keng qo'llanilmoqda. Zamonaviy ta'lim tizimida ta'lim jarayonini faollashtirish va uni qiziqarli hamda samarali qilish maqsadida turli metod va yondashuvlardan foydalaniladi. Ushbu metodlar orasida didaktik o'yinlar alohida o'rin tutadi. Didaktik o'yinlar ta'lim jarayonida o'quvchilarni faollashtirish, bilimlarni mustahkamlash va ularni qiziqtirish vositasi sifatida keng qo'llaniladi. Didaktik o'yinlarning mohiyati. Didaktik o'yin — bu ma'lum maqsadga qaratilgan, qoidalar bilan chegaralangan, o'quv jarayonida bilim

olishni o'yin shaklida tashkil etishga imkon beruvchi metod hisoblanadi. U nafaqat o'quvchilarning bilimini oshirishga, balki ularda ijodkorlik, mantiqiy fikrlash, hamkorlikda ishlash, muammolarni hal qilish kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Didaktik o'yinlarning turlari. Didaktik o'yinlar turli ko'rinishlarga ega bo'lib, ulardan foydalanish darsning maqsadi, mazmuni va bosqichiga bog'liq. Asosiy turlaridan ayrimlarini qo'rib chiqamiz: ma'lumotli o'yinlar. bu o'yinlar bilimlarni takrorlash va mustahkamlashga xizmat qiladi. masalan, viktorinalar, jumboqlar yoki savol-javob o'yinlari; rolli o'yinlar. o'quvchilar muayyan rollarni bajarish orqali o'rganayotgan mavzuni chuqurroq tushunadilar. masalan, tarixiy voqealarni sahnalashtirish; mantiqiy o'yinlar. mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga mo'ljallangan. masalan, krossvordlar, topishmoqlar; harakatli o'yinlar. ayniqsa, boshlang'ich sinflarda qo'llanilib, jismoniy faollik bilan birga bilim berishni maqsad qiladi. Ma'lumotli o'yinlar haqida gap yuritadigan bo'lsak ular o'quvchilarning mavjud bilimlarini mustahkamlash va yangi ma'lumotlarni o'zlashtirishga yordam beradigan didaktik o'yinlarning bir turidir. Bu turdagi o'yinlar, odatda, savol-javoblar, viktorinalar, jumboqlar yoki ma'lumotlarni sinashga qaratilgan topshiriqlar orqali tashkil etiladi. Ma'lumotli o'yinlar quyidagi afzalliklarga ega: qiziqarli o'qitish. ushbu o'yinlar dars jarayonini jonlantirib, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

ASOSIY QISM

Boshlang'ich ta'limda matematikaga oid masalalarni o'yinlar asosida o'rgatish, o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi va matematik bilimlarni yanada samarali o'zlashtirishga yordam beradi. O'yinlar yordamida

o'quvchilar o'z bilimlarini amaliy ravishda tekshiradilar, bu esa ularda o'zini ifodalash, fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunday darslar nafaqat o'quvchilarning aqliy rivojlanishiga xizmat qiladi, balki ular orasida jamoaviy ruhni, tengdoshlar bilan ishlash va muammoni birgalikda hal qilish ko'nikmalarini ham shakllantiradi.

Matematikaga oid masalalarni o'rgatishda o'yinlarni qo'llashning ilmiy asosi, pedagogik nazariyalar va amaliyotlar asosida turli tadqiqotchilar tomonidan tadqiq etilgan. Masalan, Z.B. Ashirov (2017) matematikaga oid masalalarni o'rgatishda o'yinlar metodikasining o'quvchilarda matematik tafakkurni rivojlantirishda samarali ekanligini ta'kidlaydi. U, shuningdek, didaktik o'yinlar o'quvchilarni matematikaga faol jalb qilish va o'rganilayotgan mavzuni mustahkamlashda muhim vosita sifatida xizmat qilishini ko'rsatgan. Matematikaga oid masalalarni o'rgatishda o'yinlarning metodik ahamiyati bo'yicha bir qator tadqiqotlar mavjud. O'yinlar yordamida ta'limning samaradorligi o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda, o'z bilimlarini amaliy ravishda qo'llashda va ko'proq faol ishtirok etish imkoniyatlarini yaratishda muhimdir. H.K. Uralova (2019) matematikaga oid o'yinlar orqali ta'lim jarayonini tashkil etishning samaradorligini tadqiq etib, o'yinlarning o'quvchilarda ko'paytirish amallarini o'rganishda yanada chuqurroq tushuncha shakllantirishi va o'rganilayotgan materialni ancha samarali o'zlashtirishga yordam berishini ko'rsatgan. Matematika darslarida quydagi didaktik o'yinlardan foydalanish samarali hisoblanadi:

Suhbat-munozara o'yini

Suhbat-munozara o'yinida o'quvchilar bir-birlariga savollar berish orqali matematik masalalarni yechishga harakat qiladilar. O'qituvchi ko'paytirish jadvalidan foydalanib, turli masalalarni o'quvchilarga taqdim etadi va ularni yechish usullarini muhokama qilishga undaydi. Tadqiqotchilar fikriga ko'ra, suhbat-munozara metodikasi o'quvchilarning fikrlashini faollashtiradi va ko'paytirish amallarini o'zlashtirishni yanada samarali qiladi (R.A. Karimova, 2018).

Kapalaklar parvozi o'yini

Kapalaklar parvozi o'yini o'quvchilarning matematik masalalarni qiziqarli tarzda yechishlarini ta'minlaydi. Har bir kapalakning qanotiga sonlar va ko'paytirish amallarini yozib, o'quvchilar ularni o'ynab ko'paytirish natijalarini olishadi. O'quvchilar bu jarayonda turli misollarni mustaqil ravishda yechib, mavzuni mustahkam o'rganadilar.

FSMU texnologiyasi

Faoliyatga asoslangan o'quv metodikasi (FSMU) texnologiyasi o'quvchilarga matematik masalalarni amaliy ravishda yechishda ishtirok etish imkonini beradi. O'quvchilar bu metodika orqali o'z bilimlarini mustahkamlashadi va ularga amaliy ko'nikmalarni shakllantirish imkoniyati yaratiladi.

Aql charxpalagi o'yini

Aql charxpalagi o'yini o'quvchilarga matematik masalalarni turli yondashuvlar bilan hal qilishni o'rgatadi. O'quvchilar bir-birlariga savollar berib, masalalarni yechishadi va o'z fikrlarini erkin ifodalaydilar.

Kim chaqqon didaktik o'yini

"Kim chaqqon" didaktik o'yini o'quvchilarga matematik masalalarni tez va aniq yechish ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'quvchilar turli masalalarni tezda va samarali yechish uchun bir-birlariga savollar berishadi.

XULOSA

Boshlang'ich ta'limda matematikaga oid masalalarni o'yinlar asosida o'rgatish o'quvchilarning matematika bo'yicha bilimlarini samarali va qiziqarli tarzda mustahkamlashga yordam beradi. O'yinlar yordamida o'quvchilar ko'paytirish jadvali, arifmetik amallar va matematik masalalarni o'zlashtiradilar. Shuningdek, o'yinlar o'quvchilarning muammolarni hal qilish, matematik fikrlash va jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. O'yinlar asosidagi darslar o'quvchilarga nafaqat bilim berish, balki ularni shaxsiy va ijtimoiy jihatdan rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Shuning uchun boshlang'ich ta'limda matematikaga oid masalalarni o'yinlar asosida o'rgatish metodikasi har tomonlama foydali va samarali usuldir. Boshlang'ich ta'limda matematikaga oid masalalarni o'rgatishda o'yinlar metodikasining qo'llanilishi nafaqat o'quvchilarning matematik fikrlashini rivojlantiradi, balki ularning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Suhbat-munozara, kapalaklar parvozi, berkinma-choq, FSMU texnologiyasi, Aql charxpalagi va Kim chaqqon kabi o'yin texnologiyalari o'quvchilarda matematik bilimlarni mustahkamlash va ko'paytirish amallarini o'rganishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, o'yinlar o'quvchilarda jamoaviy ish, muammolarni hal qilish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ushbu metodika matematikaga oid masalalarni

o'rgatishda samarali, innovatsion va motivatsion yondashuv bo'lib, o'quvchilarning rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ashirov, Z.B. (2017). Matematikaga oid masalalarni o'rgatishda o'yin metodikasining ahamiyati. Toshkent: O'qituvchi.
2. Uralova, H.K. (2019). Boshlang'ich ta'limda matematikaga o'yinlarni qo'llash metodikasi. Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Karimova, R.A. (2018). Matematik ta'limda faoliyatga asoslangan o'yinlar metodikasi. Samarqand: Ilm.
4. Pirogova, N. (2021). O'yinlar yordamida matematika o'rgatishda samarali yondashuvlar. Moskva: Matematika va ta'lim.
5. [www. google.uz](http://www.google.uz).
6. www. ref.uz.